

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมและเพื่อการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อให้สามารถนำประเทศไปสู่การแข่งขันทางเศรษฐกิจ เข้าใจความแตกต่างทางด้านการเมืองและวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นพลเมืองยุคโลกาภิวัตน์ การเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาไทย สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไปสู่สังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544ก : 1) สำหรับประเทศไทยภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่คนนิยมเรียนมากที่สุด (สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2537 : 12) กระทรวงศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของภาษาอังกฤษ จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษโดยมีจุดประสงค์เพื่อเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539)

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะการพูดนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญ และจำเป็นมาก (สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2537 : 167) เนื่องจากเป็นทักษะเบื้องต้นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารแต่ทักษะการพูดเป็นทักษะที่ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อุปสรรคในการพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยมี 3 ประการสำคัญ ประการแรกคือนักเรียนอยู่สิ่งแวดล้อมที่ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษจึงทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้พูดภาษาอังกฤษ นอกจากนี้นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนในชั้นเรียนเท่านั้น ประการที่สองคือนักเรียนขาดโอกาสในการฝึกพูดภาษาอังกฤษและมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย เนื่องจากครูผู้สอนมีทักษะในการสอนน้อยและอาจไม่สามารถเลือกเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการฝึกให้นักเรียนพูด และประการสุดท้ายคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการพูดภาษาอังกฤษ เมื่อจำเป็นต้องพูดนักเรียนรู้สึกกลัวและอาย ทักษะการพูดสำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองนั้นยังถือได้ว่าเป็นทักษะที่อ่อนที่สุดจากทักษะทั้ง 4 ทักษะสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษในทุกระดับชั้น ไบแอม (Biyae. 1997) ไม่เพียงเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษา แต่ยังรวมถึงนักเรียนที่เรียนในระดับสูงที่เรียน

ภาษาอังกฤษมาหลายปี แต่ยังคงมีความคับข้องใจในการพูดภาษาอังกฤษโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องพูดกับเจ้าของภาษา เอลลิส (Ellis, 1994) กล่าวว่า การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษจากอดีตจนถึงปัจจุบันไม่ประสบความสำเร็จนัก แม้ว่าจะมีการให้นักเรียนลดการท่องจำคำศัพท์และไวยากรณ์ในประโยค ลีแอน (Lian, 2000)

เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2551 กลุ่มวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษา การสื่อสารทางสังคมในชีวิตประจำวัน และในการแสวงหาความรู้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2551 : 3) จุดประสงค์สำคัญในการจัดการสอนภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามนั้นมีทั้งหมด 4 ประการ ประการแรก คือ ให้นักศึกษามีความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษทางด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าของภาษาและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประการที่สอง คือ ให้นักศึกษามีความรู้ทางภาษาอังกฤษ เทคนิควิชาชีพและการจัดการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ล่าม มัคคุเทศก์ ผู้แปลเอกสาร เจ้าหน้าที่สำนักงานและอาชีพอื่น ๆ ประการที่สาม คือ ให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานเพียงพอในการศึกษาต่อในระดับสูง และประการสุดท้าย คือ ให้นักศึกษารู้จักคิดด้วยตนเอง รู้จักแก้ปัญหา และมีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2551) แต่พบว่าปัญหาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านทักษะการพูดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ และจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ฟังและพูด 3 ปีการศึกษา 2550 คะแนนรวมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 50-60 คะแนน จาก 100 คะแนน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โรเบิร์ตสัน (Robertson, 2007) จากรายงานผลการเรียนข้างต้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ประจำวิชาถึงสาเหตุของปัญหา ซึ่งมี 3 ประการดังนี้ ประการแรก คือ นักศึกษาไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนมากนักตั้งแต่นักศึกษาเริ่มเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา จึงทำให้นักศึกษารู้สึกกลัวและอายในการพูดภาษาอังกฤษ ประการที่สอง คือ นักศึกษาขาดความรู้ในเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์ การสร้างประโยคหรือวลี ประการสุดท้าย คือ มีการจัดกิจกรรมการสอนที่ไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดมากนัก โรเบิร์ตสัน (Robertson, 2008 : บทสัมภาษณ์) จากสภาพการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แม้ว่าอาจารย์ผู้สอนจะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับนักศึกษาในการสอนและมีการจัดกิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย แต่กระนั้นนักศึกษายังไม่สามารถตอบโต้กับอาจารย์ผู้สอนหรือแม้แต่เพื่อนในห้องเรียนได้ เนื่องจากนักศึกษายังขาดการสร้างแรงจูงใจ และนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าและจุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาอังกฤษเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงเช่นเดียวกัน ดังเช่น ชุรินทร์ อุ่นพิกุล (2541 : 1), สุไร พงษ์ทองเจริญ (2526 : 1) ไบแอม (Biyaem. 1997) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษมาหลายปี มีความรู้ด้านไวยากรณ์และคำศัพท์พอสมควร แต่พูดภาษาอังกฤษแล้วเกิดความคับข้องใจ เนื่องจากผู้ฟังไม่เข้าใจเรื่องราวที่ตนพูด

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรงและเอกสารการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะนำมากระตุ้นให้ผู้เรียนพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ และมีกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิสนา แคมมณี. 2551 : 358) นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง เช่น ลาดูซ (Ladousse. 1998) ให้เหตุผลในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายจากการกิจกรรมการเรียน เช่น ได้เรียนรู้หน้าที่และโครงสร้างทางภาษา ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาได้หลากหลายรูปแบบและเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน และยังช่วยสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียนให้กล้าพูด กล้าแสดงออก และก่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเทคนิคการเรียนที่สามารถพัฒนาความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนและยังเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน เพราะผู้เรียนต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน และในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้นั้น ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นสถานการณ์ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง กิจกรรมบทบาทสมมตินั้นยังมีความสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะนักเรียนมี

โอกาสฝึกสนทนาสื่อสารในสภาพสังคมต่าง ๆ นอกจากนี้กิจกรรมบทบาทสมมติยังเป็น กิจกรรมการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็น วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สังคมต้องการ (วัฒนา ระบุว่าทุกข. 2542 : 4) กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้ง ทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มี ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม ได้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานที่ สำคัญ

นักการศึกษาไทยหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำกิจกรรมบทบาทสมมติไปใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังเช่น สุกัญญา ศิลประสารท (2543 : 1) ที่ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 4 จำนวน 34 คน พบว่า ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนเพิ่มขึ้นและทำให้นักเรียนมีพัฒนาการมากในด้านความรับผิดชอบ ความกล้า แสดงออก ท่าทางประกอบการสนทนา และความสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ในเวลาที่กำหนด นิรัญ โคตรศรี (2544 : 1) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารที่ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแบบมีลำดับขั้นช่วยให้นักเรียนที่มีทักษะการพูด ภาษาอังกฤษต่ำ พบว่ารูปแบบการสอนที่ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแบบมีลำดับขั้นช่วยให้ นักเรียนที่มีทักษะการพูดภาษาอังกฤษต่ำมีส่วนร่วมในการพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมากขึ้น และนักเรียนมีความเข้าใจไวยากรณ์และคำศัพท์มากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ในการพัฒนา ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักศึกษามีทักษะการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรม
2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากที่สุด

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 106 คน ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ 2 ห้องเรียนจำนวน 82 คน โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจจำนวน 22 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 22 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 กิจกรรมบทบาทสมมติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

2.2.2 ความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

3. สถานที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อ.เมือง จ. มหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการตอบโต้กับคู่สนทนา ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ตามลักษณะหน้าที่ของภาษา และสามารถพูดโต้ตอบด้วยคำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่ถูกต้อง ตรงตามสถานการณ์ที่ถูกต้อง ตลอดจนสนทนาทำทางช่วย ในการสื่อความหมายให้คู่สนทนาเข้าใจ

กิจกรรมบทบาทสมมติ หมายถึง กิจกรรมการเรียนที่กำหนดให้นักศึกษาแสดง ตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้นซึ่งมีเนื้อหาที่เหมาะสม ใกล้เคียงกับประสบการณ์และความเป็นจริงของเพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น และผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาสร้างสรรค์บทบาทตาม ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เพื่อคงไว้ซึ่งความสนุกสนาน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในด้านบวกของนักศึกษาที่เกี่ยวกับ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาผู้เข้าเรียนระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 22 คน

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดและสร้างความพึงพอใจในการเรียนแก่นักศึกษา
2. นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเองโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY